

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน
ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Participation in waste separation among villagers in Laem Son On community,
Bo Yang Sub-district, Mueang District, Songkhla Province

ทิพาพร ชูพุ่ม^{1*} ณิชชา ทองศรีนน¹ เบญจมาศ ศรีเพชร¹ ลิดาพร พัทธโน¹ นายสุพจน์ บุญช่วย¹ สุริชัย ณรงค์ฤทธิ์¹
ธวัชชัย ศรีพรงาม¹ เกรียงศักดิ์ รัฐกุล¹

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

*E-mail: kaonida@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มจำนวน 137 ครัวเรือน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.20) โดยที่พฤติกรรมด้านการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.68) พฤติกรรมด้านการร่วมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.40) และพฤติกรรมด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.54) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะนั้นชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดถังขยะเพิ่มเติมหรือมีจุดเก็บขยะที่มากกว่านี้ ควรมีการเก็บขนขยะให้เป็นระบบและมีการเก็บให้ถี่ขึ้นและควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การคัดแยกขยะ ชาวบ้าน

Abstract

The purpose of this research was to study the participation behavior in waste separation among villagers in Laem Son On community, Bo Yang sub-district, Muang district, Songkhla province, as well as problems, obstacles and recommendations for waste separation. This study was a quantitative research. The sample consisted of 137 households in Laem Son On community, Bo Yang sub-district, Muang district, Songkhla province, obtained by simple random sampling. Data were collected by questionnaires. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that the villagers' overall participation in waste separation behaviors were at a moderate level (mean = 3.20). The cooperative behavior in problem solving was at a moderate level (mean = 2.68). The operational behavior

was at a moderate level. collaborative behavior was at a moderate level (mean = 2.68). The behavior of participation in the reduction of solid waste was at a moderate level (mean = 3.54), respectively. As for the suggestion of waste sorting, most villagers are of the opinion that additional bins should be provided or additional waste collection points. There should be a systematic waste management and collection more frequently, and more knowledge on waste separation should be provided.

Keywords: Participation, Waste separation, Villagers

บทนำ

ปัญหาขยะถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในชุมชนต่าง ๆ ผลจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2554 พบว่ามีจำนวนประมาณ 15.16 ล้านตัน หรือวันละ 41,532 ตัน เป็นขยะในเขต กทม. วันละประมาณ 8,766 ตัน เป็นขยะในเขตเทศบาลวันละ 16,620 ตัน ซึ่งเป็นขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศวันละ 16,146 ตัน และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เนื่องจากจำนวนประชากรที่มากขึ้น รวมทั้งสภาพทางสังคม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้มีปริมาณขยะมากกว่าชุมชนทั่วไปเป็นเท่าตัว กล่าวคือ ปริมาณการเกิดขยะในชุมชนทั่วไปจะมีอัตราเฉลี่ยเท่ากับ 0.6 - 0.8 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งในขณะที่พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองพัทยา เมืองภูเก็ต พบว่ามีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 เท่าต่อคนต่อวัน (อาณัติ ตะปินตา, 2553)

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีปริมาณประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีรูปแบบสังคมที่เป็นทั้งสังคมชนบท และเมืองสงขลาเป็นเมืองที่ติดกับชายฝั่ง ในทุกๆปีคนในชุมชนจะเห็นขยะจำนวนมากมหาศาลมาเกยบนชายหาด รวมถึงขยะจากกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณชายหาด ขยะที่พบส่วนใหญ่จะเป็นพลาสติก ขวดน้ำดื่ม ถูขนม และอุปกรณ์ประมง เช่น ทู่น เศษอวน เชือก เป็นต้น มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ประมาณ 1,613 ตันต่อวัน แบ่งเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากเทศบาล จำนวน 1,071 ตันต่อวัน และเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 542 ตันต่อวัน (พิจารณาจากอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเทศบาลนคร 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เทศบาลเมือง 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เทศบาลตำบล 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน องค์การบริหารส่วนตำบล 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน) แต่มีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้เพียง ร้อยละ 16.6 เท่านั้น ซึ่งยังมีจำนวนขยะมูลฝอยอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2555) จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ทราบได้ว่าการจัดการกับปัญหาขยะมหาศาลเหล่านี้ไม่สามารถผลักให้เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่ทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน หรือชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ ก็จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาขยะได้และยังช่วยให้ประหยัดงบประมาณ และทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

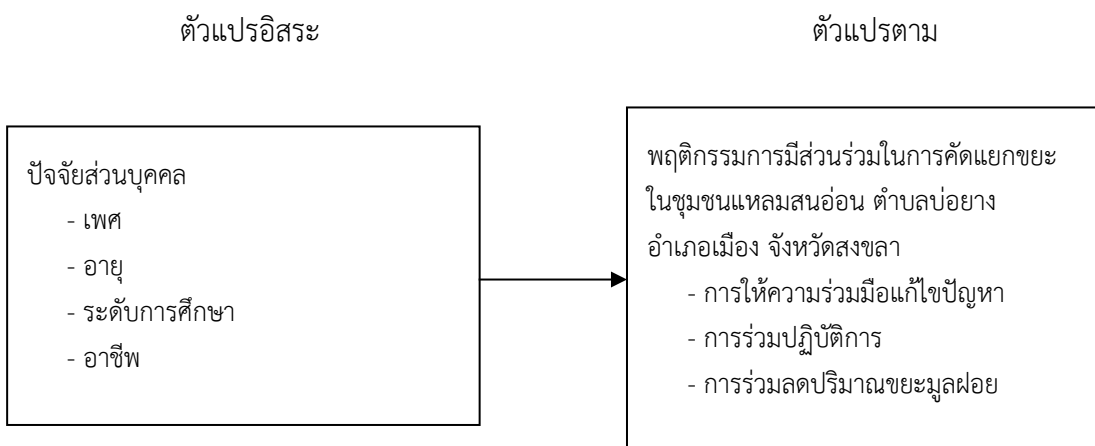
ชุมชนแหลมสนอ่อน ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ของชุมชนทั้งหมด 130 ไร่ ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่และมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทำน้ำบูดู น้ำยาล้างจาน จากการสำรวจบริเวณพื้นที่ทั่วไปของชุมชน พบว่ามีขยะและถังขยะเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นทั้งถังขยะของครัวเรือน และถังขยะตามแหล่งท่องเที่ยวที่นำไปจัดตั้งไว้ ประกอบกับพื้นที่ในชุมชนอยู่ติดกับทางคมนาคมทางทะเล ทำให้ขยะมีปริมาณมากขึ้น และจากสถานการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัญหาของขยะ พบว่าคนในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยส่วนใหญ่ ผู้ที่เข้ามาเห็นความสำคัญของขยะในชุมชนแหลมสนอ่อน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ หรือแม้กระทั่งนักเรียน นักศึกษา ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะเหล่านี้ แต่ปัญหาขยะจะยังไม่หมดไป หากคนในชุมชนแหลมสนอ่อน ไม่รู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือร่วมกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนในการนำไปใช้ประกอบการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อเสนอมาตรการเพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ
 - 1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 1) การให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหา 2) การร่วมปฏิบัติการ และ 3) การร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
3. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยครัวเรือนในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 208 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ครัวเรือนในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งได้จากการเทียบเคียงตามตารางสำเร็จรูปของ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1976 อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545) จำนวน 137 ครัวเรือน
3. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 17 ข้อจาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .85 และผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมโดยใช้สูตรคำนวณช่วงกว้างของชั้น (มัลลิกา บุณนาค, 2542) โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ดังสูตรต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

การมีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.68 – 5.00
การมีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.34 – 3.67
การมีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 2.33

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean: μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: σ)

5.2 สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่ ความเชื่อมั่น (Reliability) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
		(n=137)	
1. เพศ	ชาย	58	42.30
	หญิง	79	57.70
2. อายุ	15 – 24 ปี	15	10.90
	25 - 34 ปี	29	21.20
	35 - 44 ปี	29	21.20
	45 – 54 ปี	23	16.80
	มากกว่า 55 ปี	41	29.90
3. ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	56	40.90
	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	56	40.90
	ปริญญาตรี	25	18.20
4. อาชีพ	รับจ้าง	77	56.20
	รับราชการ	6	4.40
	เกษตรกร	5	3.60
	ธุรกิจส่วนตัว	35	25.50
	นักเรียน / นักศึกษา	4	2.90
	พนักงานบริษัท	8	5.80
	อื่น ๆ	2	1.50
รวม		137	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงเป็นเพศชายจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 มีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 29.90 มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปีและมีอายุระหว่าง 35 - 44 ปี จำนวน 29 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.20 เท่ากัน ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 56 คน และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน 56 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.90 ในด้านการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมาได้แก่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	SD	ความหมาย
1. ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา			
1.1 ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม	2.65	0.81	ปานกลาง
1.2 ท่านแจ้งเทศบาลทันทีที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา	2.78	0.86	ปานกลาง
1.3 ท่านบอกหรือตักเตือนเมื่อเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะหกเลอะเทอะ	2.51	0.85	ปานกลาง
1.4 ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน	2.64	0.93	ปานกลาง
1.5 ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน	2.80	0.84	ปานกลาง
ภาพรวมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	2.68	0.86	ปานกลาง
2. ด้านการร่วมปฏิบัติ			
2.1 ท่านแยกขยะก่อนทิ้ง	3.82	0.86	มาก
2.2 ท่านทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดทำให้	4.21	0.98	มาก
2.3 ท่านแยกขยะเปียกใส่ถุงปิดเรียบร้อย	4.32	0.89	มาก
2.4 ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง	1.66	0.69	น้อย
2.5 ท่านชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้ชุมชนหรือเทศบาล	4.44	0.87	มาก
2.6 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดที่ชุมชนหรือเทศบาลจัดให้	3.21	0.93	ปานกลาง
2.7 ท่านเผาขยะในบริเวณบ้าน	2.36	0.81	ปานกลาง
2.8 ท่านนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์	3.20	0.83	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการร่วมปฏิบัติ	3.40	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	SD	ความหมาย
3. ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย			
3.1 ท่านนำถุงพลาสติกหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่	3.11	0.88	ปานกลาง
3.2 ท่านนำขวดน้ำพลาสติกที่ซื้อมดแล้วมาล้างทำความสะอาดแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น	4.02	0.76	มาก
3.2 ท่านแยกเศษกระดาษและเศษโลหะขวดแก้ว ขวดพลาสติก เก็บไว้ขาย	3.31	0.89	ปานกลาง
3.3 ท่านใช้เศษหญ้า เศษใบไม้ คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงไปในถังขยะ	3.71	0.82	มาก
ภาพรวมด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย	3.54	0.84	ปานกลาง
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ	3.20	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวม การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอยู่ในระดับ ปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.20) โดยด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.68) ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ การชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.80) รองลงมาได้แก่ การแจ้งเทศบาลทันทีที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.78) และการไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.65) ตามลำดับ

ด้านการร่วมปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.40) ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ การชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้ชุมชนหรือเทศบาล (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 4.44) รองลงมาได้แก่การแยกขยะเปียกใส่ถุงปิดเรียบร้อย (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 4.32) และการทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดทำให้ (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 4.21) ตามลำดับ

ส่วนด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.54) ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่การนำขวดน้ำพลาสติกที่ซื้อมดแล้วมาล้างทำความสะอาดแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 4.02) ข้อที่มีคะแนนต่ำสุดได้แก่ การนำถุงพลาสติกหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่ (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.11)

3. ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะ สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะ

ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะของชาวบ้าน ในชุมชนแหลมสนอ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรจัดถังขยะเพิ่มเติมหรือมีจุดเก็บขยะมากกว่านี้	27	31.76
ควรมีการเก็บขนขยะให้เป็นระบบและมีการเก็บให้ถี่ขึ้น	22	25.88
ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้	17	20.00
ควรส่งเสริมให้แต่ละบ้านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือน	11	12.94
ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการคัดแยกขยะผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ป้าย	8	9.41

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ ทางเทศบาลหรือชุมชนนั้น ควรจัดถังขยะเพิ่มเติมหรือมีจุดเก็บขยะมากกว่านี้ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 รองลงมา คือควรมีการเก็บขนขยะให้เป็นระบบและควรมีการเก็บให้ถี่ขึ้น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.88 และควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 137 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.70 เพศชาย ร้อยละ 42.30 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 55 ปีคิดเป็นร้อยละ 29.90 มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปีและ 35 - 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.20 เท่ากัน ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 40.90 เท่ากัน ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 56.20 รองลงมาได้แก่ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.50 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 3.20) การศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฑาลิสสา เนียมมณี และเกศสิรี บัณฑิต (2549) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง พบว่าประชาชนในเขตดินแดงมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา ปานพรม (2554) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน จากเทศบาล ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิลาสินี เพชร วงศ์ (2547) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวบ้านในชุมชนแหลมสนอ่อน ได้ให้ความสนใจ ความสำคัญของการคัดแยกขยะและเข้าร่วมกิจกรรมการคัดแยกขยะ โดยไม่คิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของใครหรือหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับคะแนนพฤติกรรมด้านการร่วมปฏิบัติการที่อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่าของขยะให้กับชุมชนให้มากขึ้น โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ ใบปิดโฆษณา เป็นต้น เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแยกประเภทของขยะ และวิธีการคัดแยกเพื่อเพิ่มมูลค่าในการขายขยะมูลฝอยรีไซเคิล อีกทั้งควรจัดตั้งงบประมาณและสนับสนุนกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดภาชนะรองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับความต้องการของชุมชน ควรเพิ่มจุดรับขยะและเพิ่มความถี่ในการจัดรถรับทิ้งขยะ หรืออาจส่งเสริมให้มีร้านรับซื้อของเก่าที่สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนภายในชุมชน หรือตั้งในรูปแบบของธนาคารรับซื้อขยะมูลฝอยที่สามารถรีไซเคิลได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2555). แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555-2559 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:กองแผนงานและประเมินผลกรมควบคุมมลพิษ.
- จรรยา ปานพรม. (2554). การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน:เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉมาลีสา เนียมมณี และเกศสิริ ปันธุระ. (2549). พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มัลลิกา บุณนาค. (2542). สถิติเพื่อการตัดสินใจ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสินี เพชรวงศ์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีชุมชนริมคลองพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545). การใช้สถิติในการวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: บริษัท เฟื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- อาณัติ ต๊ะปันทา. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.